

Namazın Şartları

1. Hadesten taharet

Hades genel olarak hükmî kirlilik, hadesten taharet de bu hükmî kirlilikten temizlenme demektir. Abdestsizlik durumu yani namaz abdestinin olmayışı ve cünüplük hali, dini literatürde "hades" yani hükmî kirlilik olarak nitelendirilir. Hadesten taharet, namaz abdesti olmayan bir kimsenin abdest alması, gusül yapması gereken bir kimsenin gusül etmesi yani boy abdesti alması demektir. Bu çeşit taharet, maddî kirleri giderme, beden sağlığını koruma gibi birçok yararı içinde bulundursa da esas itibarıyla başka hikmetlere mebnî dini muhtevalı ve ibadet içerikli (taabbüdî) bir temizliktir.

Bilinen namaz abdestinin olmaması durumu, küçük hades olarak; cünüplük, âdet görme (hayız) ve loğusalık gibi, gusül yapmayı gerektiren durumlar ise büyük hades olarak adlandırılır.

Cünüp olan kimseler, boy abdesti almadan namaz kılamazlar. Aynı şekilde âdet yahut loğusalık halinde olan kadınlar da bu halleri devam ediyorken namaz kılamazlar. Bu halleri sona erdikten sonra, namaz kılabilmek için boy abdesti almaları gerekir. Boy abdesti almak için su temin edemeyen veya su bulduğu halde bu suyu kullanma imkânı bulamayan-daha önce teyemmüm bahsinde geçmişti- kimseler teyemmüm ederler. Aynı durum, namaz abdesti almak için su bulamayan kimseler için de geçerlidir. Tilavet ve şükür secdesi için de hadesten temizlenmiş olmak yani abdestli bulunmak şarttır.

Özel durumlarında kadınlar namaz ve oruç gibi ibadetlerden muaftır. Kur'ân-ı Kerim'de hayız durumunun bir eza ve rahatsızlık hali olduğu bildirilmekte ve erkeklerin bu durumdaki eşleriyle cinsel ilişkide bulunmaları yasaklanmaktadır. (Bakara, 2/222). Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve selam) bu durumda olan kadınların namaz kılmayacaklarını ve oruç tutmayacaklarını açıklamıştır. Kadınlar bu dönemlerinde kılamadıkları namazları kaza etmeyecekler, fakat tutamadıkları oruçları kaza edeceklerdir.

2. Necâsetten Taharet

Necasetten taharet, vücut, elbise ve namaz kılınacak yerin, -insan kanı ve idrarı, at, koyun gibi hayvanların idrar ve dışkıları gibi- dinen pis sayılan şeylerden temizlenmesi demektir. Necaset (pislik) iki çeşittir:

1 - Ağır Necaset (Necaset-i Galîza)

2 - Hafif Necaset (Necaset-i Hafîfe)

Bu ayırımı, pisliliğin az veya çok oluşuna göre değil, namazın sıhhatine mâni olup olmayan miktarına göre yapılmaktadır. Yoksa pislik, ister galiz olsun, ister hafif olsun eşyayı kirletmekte birbirine eşittir.

Meselâ, bunlar az miktarlardaki bir suyun içine düşseler, o suyu derhal necis (pis) ederler. Artık o sudan abdest almak caiz olmaz.

Hangi Şeyler Galiz (Ağır) Necâsetten Sayılır?

Galiz necâsetten sayılan maddeleri şöylece sıralayabiliriz:

1 - İnsan vücudundan çıkan ve abdest veya gusül almayı gerektiren her şey: İdrar, dışkı, meni, mezi, vadi, kan, irin, sarı su, ağız dolusu kusmuk, hayız-nifas ve istihaze kanları gibi..

2 - Eti yenmeyen hayvanların idrarları, ağız salyaları ve tersleri.. Ancak eti yenmeyen hayvanlardan çaylak, kartal, atmaca gibi kuş cinsinden olanların pislikleri, hafif necâsetten sayılmaktadır.

Eti yenmeyen hayvanlardan, sadece kedinin salyası ve artığı temiz kabul edilmiştir. Kedi, insanlarla çok düşüp kalktığından, ev eşyasına her zaman dokunduğundan ve insanın elini, v.s. yaladığından, insanlara güçlük olmaması için, dinimiz onun salyasını ve ağzını pis saymamıştır. Nitekim Resûlullah Efendimiz, bir hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur: "Kedi pis değildir. O sizin etrafınızda çok dolananlardandır."

3 - Bütün hayvanların akan kanları..

4 - Eti yenen hayvanlardan tavuk, kaz, ördek ve hindi gibi kümes hayvanlarının tersleri..

Eti yenen hayvanlardan serçe, güvercin gibi havada pisleyen kuşların tersleri, temiz kabul edilmektedir.

5 - "Meyte"tabir edilen leşler, yani, karada yaşayıp besmele ile boğazlanmaksızın ölen kanlı hayvanlar ve bunların tabaklanmamış derileri..

Hayvan boğazlanarak öldürölmekle beraber, bu boğazlama işlemi dinin tarif ettiği şekilde yerine getirilmemişse, bu hayvan da leş (meyte) hükmündedir, pis sayılır, eti de yenilmez. Hayvanı boğazlarken kasden, bile bile besmeleyi terk etmek gibi. Unutularak besmele terk edilmiş ise, bunda bir beis yoktur.

6 - Alkollü içkiler(şarap vs.). Sarhořluk verici maddelerin içilmesi haram olduğu gibi, onların değdiği beden veya elbise ile namaz kılmak da doğru değildir. Zira bunlar necis(pis) hükmündedir. Ayrıca kolonya ve ispirto gibi maddeler de alkol içerdiklerinden necaset-i galiza olarak değerlendirilmiş ve el ayası (avuç içi) miktarını aştığında onunla namazın sahih olmadığı bildirilmiştir. Kolonyanın, ıslattığı yerden, rüzgâr dokunması veya sıcaklık sebebiyle uçup gitmesi, temizlik için kâfi değildir. Mutlaka o yerin yıkanması arttır. Alkol içeren maddelerden kaçınmak en selâmetli yoldur.

(Devamı haftaya)